

НАПРЯМИ ПІДВИЩЕННЯ ЕФЕКТИВНОСТІ УПРАВЛІННЯ ВИРОБНИЧИМИ ВИТРАТАМИ НА ВІТЧИЗНЯНИХ ПІДПРИЄМСТВАХ

Анотація. Розглянуто напрями вдосконалення системи управління витратами підприємств в умовах ринкової економіки.

Аннотация. Рассмотрены направления совершенствования системы управления издержками предприятий в условиях рыночной экономики.

Annotation. The article deals with trends improving cost management firms in a market economy.

Ключові слова: управління витратами, ефективність виробництва, витрати виробництва.

У трансформаційній економіці України підвищення конкурентоспроможності вітчизняних підприємств змушує підприємців та менеджерів до пошуку ефективних методів управління господарською діяльністю. Це зумовлює потребу у визначенні основних напрямів підвищення ефективності управління виробничо-господарською діяльністю вітчизняних підприємств.

Метою даної роботи є визначення головних напрямів підвищення ефективності управління витратами.

Управління витратами – це динамічний процес, який включає управлінські дії, мета яких полягає у досягненні високого економічного результату діяльності підприємства. Воно не зводиться лише до зниження затрат, а поширюється на всі елементи управління [1].

Сутність проблеми управління витратами полягає, по-перше, не у точному визначенні величини собівартості продукції, а у виявленні того, як вона утворилась (сформувалась), і, по-друге, процес управління витратами повинен бути направлений на формування собівартості у попередньому і поточному режимах та оперативному втручанні у діяльність підприємств (організацій) у разі виявлення відхилень від бажаного стану [2].

Теоретичні аспекти управління витратами досліджували Бланк І. О., Друрі С. Ф., Ч. Хорнгерн, Дж. Фостер, серед українських учених – Атамас П. Й., Бутинець Ф. Ф., Герасимчук Н. В., Давидович І. Є., Отенко І. П., Попов О. Є., Сопко В. В., Лінник В. Г., Череп А. В. та ін. Розроблено окремі аспекти обліку, аналізу, нормування і планування витрат. Однак сьогодні в економічній літературі не існує однозначності у трактуванні сутності управління витратами чи визначення основних напрямків підвищення його ефективності.

На рівні підприємств і організацій досягнення мети зниження витрат виробництва має тісно пов'язуватися з показниками ефективності виробництва та якості продукції. Саме на зв'язок витрат виробництва з показниками ефективності виробництва необхідно звернути особливу увагу при визначенні напрямів управління витратами. Проблема полягає в тому, що знижувати витрати виробництва можна за рахунок різних факторів, які певним чином вплинуть на кінцеві результати роботи підприємств.

Заходи щодо зниження витрат виробництва повинні обґрунтовуватися з позицій економічної доцільності і носити конкретний характер. Основні напрями зниження витрат виробництва на підприємствах схематично показані на рисунку.

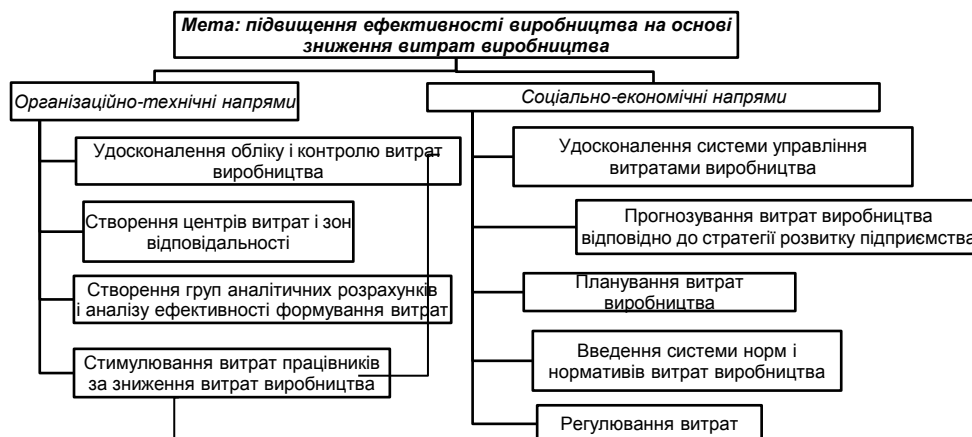

Рис. Схема

напрямів удосконалення системи управління витратами на підприємствах [3]

Діюча раніше вітчизняна система обліку затрат на виробництво повністю відповідала вимогам централізованого управління економікою, забезпечувала отримання інформації про фактичні затрати на продукцію (роботи, послуги) в основному для цілей державного ціноутворення. Система накопичення інформації про затрати була чітко налаштована на підприємствах. Проблема полягала в тому, що більша частина цієї інформації ніким не запитувалась і тому не

використовувалась, оскільки не було глобального стимулу для скорочення виробничих затрат і, відповідно, для створення оптимальної системи управління ними.

Реалізація сформованих напрямів (рисунок) спрямована на підвищення ролі витрат виробництва у забезпеченні ефективності роботи підприємств, перехід від пасивних методів обліку витрат за минулий період до активних методів втручання у виробництво на основі аналізу ефективності формування витрат, виявлення суттєвих відхилень від норм і нормативів [2].

Підвищення ролі управління витратами в сучасних умовах зумовлене необхідністю досягнення кожним суб'єктом господарювання оптимального рівня затрат на виробництво та реалізацію продукції, від якого залежить успішна діяльність підприємств і організацій. Забезпечення оптимального рівня затрат дасть змогу створити належні умови для зростання конкурентоспроможності продукції, а також з'явиться підґрунтя для довгострокового й економічного зростання підприємств та організацій [2].

Інфляційні процеси, які продовжуються протягом останніх років, не сприяють зниженню собівартості продукції, рівня виробничих затрат. Прибуток на переважній більшості підприємств досягається, на превеликий жаль, не шляхом зменшення затрат на виробництво продукції, а за рахунок зростання відпускних цін. Сьогодні в Україні практично не існує цілісного процесу управління витратами, який визначав би усю політику підприємства (організації), а практичні та теоретичні розробки зарубіжних вчених розглядаються ще недостатньо. Таким чином, усе сказане вказує на необхідність створення такої цілісної системи управління витратами, яка б була найбільш ефективною для вітчизняних підприємств.

Наук. керівн. Сотніков В. І.

Література: 1. Горобець О. Організація управління витратами на підприємстві / Горобець О. // Вісник Тернопільської академії народного господарства. – 2010. – № 7/2. 2. Панасюк В. М. Витрати виробництва: управлінський аспект / Панасюк В. М. – Тернопіль : Астон, 2005. 3. Давидович І. Є. Управління витратами : навчальний посібник / Давидович І. Є. – К. : Центр учбової літератури, 2008.